

Pimpelmees
Foto: Mark Sloendregt

Verslag van de nestkastencontroles op Koningshof in 2008

Jan Wouters

Ook in 2008 hebben we de nestkasten op Koningshof weer bijgehouden. Het was dit jaar het eenendertigste jaar dat we de nestkasten op deze manier controleerden. Er hangen nog wel langer nestkasten op Koningshof, namelijk al vanaf 1969. Maar in het begin werden ze door de vogelvereniging Veldhoven opgehangen en gecontroleerd. Na de oprichting van Vogelwerkgroep de Kempen door enkele leden van vogelvereniging Veldhoven, namen zij de kastjes mee over.

Op 1 maart was de schoonmaakronde. Daarbij hebben we weer een flink aantal kastjes vervangen en bijgehangen zodat het totaal weer boven de honderd ligt. Ton Geerts heeft intussen al weer voor een nieuwe voorraad gezorgd zodat we voorlopig weer vooruit kunnen, en de slechtste kasten kunnen blijven vervangen.

Ik moet nog even terugkomen op het verslag over 2007. Daarin meldde ik dat we bij de derde controle een vrijwel compleet nest van een winterkoning hadden aangetroffen. Maar er was toen nog geen aanwijzing dat er gebroed zou gaan worden. Bij de voorjaarsschoonmaak zag het nest er gebruikt uit, dat wil zeggen met schilfers van de groeiende veren van jongen. Dus we kunnen

de winterkoning noteren als broedvogel in onze kastjes in 2007. Daarmee komt het aantal soorten dat ooit in onze kasten heeft gebroed op 19.

Winterkoning wordt nieuwe nestkastsoort

Tijdens het broedseizoen hebben we de kasten drie keer gecontroleerd: op 3 en 22 mei en op 14 juni. De tweede controle was twee dagen eerder dan gebruikelijk zou zijn geweest. Ik vermoed dat dat weinig effect zal hebben gehad op de vastgestelde aantallen broedsels. De resultaten zijn weergegeven in de tabel. >>

Tabel 1. Resultaten van de nestkastcontroles op Koningshof in 2008.

Soort	Eerste broedsels	Tweede broedsels	Totaal
Bosuil	1		1
Holenduif	1	2	3
Bonte Vliegenvanger	3		3
Zwarte Mees	2	1	3
Pimpelmees	23		6
Koolmees	44	2	46
Boomklever	5		5
Kauw	1		1
Totaal	80	5	85
		niet door vogels gebruikt	24
		dubbel gebruikt	5
		totaal aantal kasten	104

Het was een doorsnee broedseizoen als we kijken naar het aantal broedsels: met wat meer kastjes dan vorig jaar en dus ook wat meer broedsels. Als we wat meer in detail kijken zien we dat de algemene soorten het beter gedaan hebben dan de schaarsere. Koolmees pimpelmees en boomklever gingen vooruit, de andere soorten bleven constant of gingen iets achteruit. De bosuil had weer gewoon een broedsel. De holenduif liep in aantal terug doordat er enkele grotere nestkasten het hebben begeven, waardoor de broedgelegenheid minder was dan in voorgaande jaren.

De bonte vliegenvanger hield stand op een laag niveau van 3 broedsels. De zwarte mees halveerde in aantal eerste broedsels, maar met een tweede broedsel kwam het totaal ook nog op 3 broedsels.

De pimpelmees is de winnaar van 2008. Met 23 broedsels is de toename ten opzichte van 2007 maar liefst 35 %. Daarmee is de soort weer bijna op het topniveau van 2005. Blijkbaar hebben de pimpels de winter goed doorstaan. Nu lijkt er de laatste tien jaar toch weer een stijgende trend zichtbaar te zijn (figuur 1).

De koolmees herstelde zich iets van de teruggang van 2007, maar kwam toch nog niet helemaal op het topniveau van 2006. De stijgende trend in de laatste tien jaar is echter nog steeds duidelijk zichtbaar (figuur 2). Eigenlijk is dit nog een stijging na de laatste strenge winters in de jaren '90. Ik ben benieuwd wat er zou gebeuren met de aantallen mezen op Koningshof als we weer eens een strengere

winter krijgen. Na de invasie van 2007 is de boomklever nog wat toegenomen, zij het niet meer zo spectaculair. Het aantal broedsels nam nog met 1 toe tot vijf. Tien jaar geleden nog een ongekend aantal. Zo zie je hoe dynamisch de vogelbevolking in feite is. Als een vogelsoort ergens niet voorkomt, denk je gemakkelijk dat dat altijd zo is geweest en zal blijven. Maar niets is minder waar: het blijft veranderen, soms langzaam en dan weer snel.

De kauw blijft nog met 1 paar de ongebruikte uilenkast bewonen. Maar dit kan ook weer snel veranderen. Er werden dit jaar geen andere dieren vastgesteld die van de kastjes gebruik maakten. Dus geen eekhoorns, wespen of hommels. Wel natuurlijk de vlooiën, oorwormen, kevertjes en andere insecten en spinnen die in de kasten schuilen of wachten op een gastheer.

Het voorjaar was niet zo zacht als in 2007. Daarom zijn de vogels wat later begonnen met broeden. Toch hadden we op 3 mei bij de eerste controle al wel wat jongen, dit in tegenstelling tot in 2006. Nu had van de pimpelmees 13% jongen,

“Als een vogelsoort ergens niet voorkomt, denk je gemakkelijk dat dat altijd zo is geweest en zal blijven. Maar niets is minder waar: het blijft veranderen...”

Koningshof foto: Mark Sloendregt

tegen ruim 80 % in 2007. Bij de koolmees lag dit op 9% tegen 75% in 2007. Dus duidelijk een wat later voorjaar.

Tenslotte wil ik iedereen bedanken die meegeholpen heeft met het maken van nestkasten, de schoonmaak, de controles en het op peil houden van de inwendige mens.

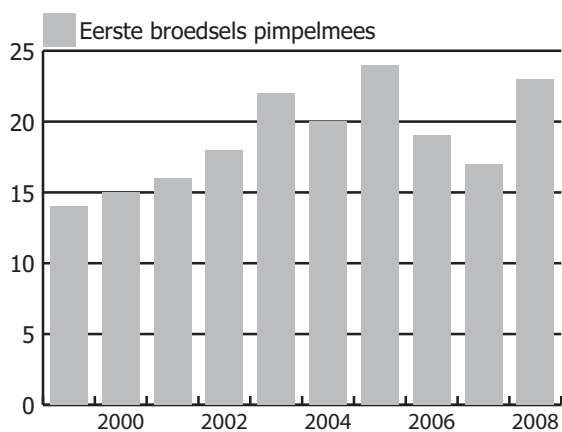
Ook het komend voorjaar gaan we eerst weer kastjes schoonmaken en vervangen, en dan in mei weer controleren. Deze werkzaamheden staan open voor alle leden.

Dus als je eens mee wilt, let dan op de aankondigingen en kom meehelpen. ■

Bonte vliegenvanger foto: Mark Sloendregt

Figuur 1. Pimpelmees op Koningshof sinds 1999

Figuur 2. Koolmees op Koningshof sinds 1999

